

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 16 febr. 1888, kl. 1 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändringar
i 130 § konkurslagen samt 23 kap. 3 § strafflagen.*

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herr *G. Berg* afgifven motion, n:o 100, hvari anföres:

»Bland det moderna affärslifvets största lyten torde böra räknas ett i oförnuftig grad utsträckt borgenssystem, som, i stället för att stärka den enskilda krediten man och man emellan, snarare synes bidra till att undergräfvat densamma. Då ett förnuftsänligt användande af borgensinstitutet ovilkorligen borde från löftesmannens sida låta löftesförbindelserna begränsas icke mindre af skälig omtanke för egen säkerhet och moget bepröfvande, huruvida gäldenären gjort sig förtjent af och verkligen blefve hulpen med en ansvarsförbindelse för hans gäld än äfven — kanske i främsta rummet — af samvetsgrant ompröfvande, huruvida löftesmannen verkligen vore i stånd att honorera de förbindelser, han sig iklädde, tillkomma deremot en stor del af borgensförbindelser utan att den ringaste hänsyn tages till dessa förhållanden. Äfven om ett sådant förbiseende för öfrigt icke kan nås af lagens mellankomst, bör dock detta lättsinne, för så vidt ske kan, stäffas i det fall att löftesmannen ikläder sig dylika förbindelser, ehuru han inser eller bör inse, att en sådan betalningsskyldighet i väsentlig mån inverkar på eller rent af omintetgör möjligheten för honom att infria egna skulder. Och det lär icke kunna bestridas, att det bör vara lagstiftningens uppgift att genom preventiva bestämmelser om straff söka motverka nu antydda missförhållanden.

Tillser man då, i hvad mån den hos oss nu gällande lagstiftning är egnad att befördra detta ändamål, så synes det vara otvifvelaktigt,

Bih. till Riksd. Prot. 1888. 7 Saml. 8 Häft.

att de enda lagbud, som vi härutinnan hafva att åberopa, nemligen 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen, icke äro så tillfredsställande som förhållandena synas påfordra. Det stadgas här, bland annat, hvarom nu ej är fråga, att den skall såsom vårdskös borgenär straffas, hvilken »genom lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser förlorat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar». Sammanställer man härmed nämnda kapitel i strafflagen öfriga §§ och särskildt den i 1 § gifna anvisning, att med uttrycket »gäldenär» endast förstås den, »som kommit i konkurs-tillstånd» — något som för öfrigt är ganska naturligt, då först i och genom konkurs vinnes full juridisk visshet om gäldenärs ekonomiska ställning, hans förhållande till borgenärerna, omfattningen af hans tillgångar, vidden af hans förbindelser — så inses genast, under hvilka betingelser en löftesman, som lättsinnigt iklädt sig borgensansvarighet, skall kunna nås af lagens straffande hand. Han skall nemligen *dels* hafva kommit i konkurs, *dels* »lättsinnigt ingått ansvarsförbindelser» och *dels* hafva »förlorat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar».

Uti den först angifna förutsättningen, att löftesmannen skall hafva råkat i konkurstillstånd, menar jag, af förut antydda skäl, att någon ändring icke gerna kan ifrågasättas. Icke heller lär man närmare och bättre, än som i stadgandet redan skett, kunna precisera de straffbarhetsvilkor, som finnas uttryckta i orden: »lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser» och »belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning och tillgångar». Men då straffbarheten tillika blifvit bunden vid och gjorts beroende af den faktiska förutsättning, att löftesmannen genom berörda förbindelser verkligen skall hafva *förlorat* belopp i antydda omfattning, så synes mig detta sålunda karakteriserade vilkor för straffbarheten vara allt för mycket begränsadt och behöfva utsträckas. Brottsligheten göres nemligen här beroende deraf, att gäldenär verkligen förlorat sådana belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning och tillgångar, ehuru hans brottslighet torde böra anses lika stor äfven för det fall, att han genom borgensförbindelse *äfventyrat* dylika belopp, fastän dessa förbindelser ännu icke ledt till förlust. Hans lättsinne i fråga om löftesförbindelser, hans vårdslöshet gent emot borgenärerna kunna i det senare fallet icke synas mindre än i det förra, enär han satt borgenärernas säkerhet lika mycket på spel i det ena som i det andra, och utgången oftast kan bero endast på en ren tillfällighet. Skall man till exempel icke anse den borgenär såsom vårdslös, hvilken, med tillgångar till belopp af 30,000 kronor, ingått borgensförbindelser för 300,000 kronor, äfven om förlusten icke hunnit drabba

honom vid den tidpunkt, då han råkar i konkurs eller utredningen deraf pågår.

Då det enda korrektivet mot ett sådant lättsinnigt ingående af borgensförbindelser torde vara att göra den vårdslöse löftesmannens straffbarhet beroende redan deraf, att gäldenären genom sådana förbindelser äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar, så och då hvad nu blifvit sagdt om borgensförbindelser torde ega sin fulla tillämpning äfven på gäldenär, som låtit komma sig till last det slags lättsinne i affärshänseende, som i ifrågasvarande lagrum benämnes »vingleri i vextrörelse», får jag vördsamast föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen, nemligen:

130 § konkurslagen.

Har gäldenär visat uppenbar vårdslöshet mot sina borgenärer derigenom att han:

till sitt hushåll eller sina personliga utgifter användt eller på spel eller andra dermed jemförliga företag, der utgången berott af ren tillfällighet, förlorat, eller genom vingleri i vextrörelse eller lättsinnigt ingångna ansvarighetsförbindelser ådragit sig förlust af eller äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar — — —

23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen.

Pröfvas gäldenär hafva visat uppenbar vårdlöshet emot sina borgenärer derigenom

1 att han till sitt hushåll eller sina personliga utgifter användt, eller på spel eller andra dermed jemförliga företag, der utgången berott af ren tillfällighet, förlorat, eller genom vingleri i vextrörelse eller lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser ådragit sig förlust af eller äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar;»

Det är, såsom lagutskottet redan vid flera tillfällen haft anledning uttala, visserligen en sanning, att lättsinnigt ingående af borgensförbindelser åtminstone i vissa delar af vårt land verksamt bidragit till framkallande af ett allmänt utbredt ekonomiskt betryck; och det är därför lätt förklarligt, att man söker efter utvägar att härutinnan åstadkomma rättelse. En sådan utväg har man velat finna i en omarbet-

ning af de civilrättsliga bestämmelserna om borgensaftalet. Ett annat medel förordas i den nu föreliggande motionen, nemligen att genom straffbestämmelse för den, hvilken genom lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser *äfventyrat* belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar, söka afhålla personer från att ingå dylika förbindelser.

Af förslaget redaktion framgår icke med full tydlighet, att med den tillagda bestämmelsen afses endast sådana borgensförbindelser, hvilka åtminstone vid konkursens början ännu äro vid gällande kraft, så att förlust å desamma *kan* uppstå; men det torde väl få antagas, att motionärens mening varit den nu antydda.

Lagutskottet kan, äfven under denna förutsättning, icke finna, att motionären uppvisat tillräckliga skäl för, att lagstiftaren skulle i fråga om borgensförbindelsers ingående uppställa en strängare grundsats än den, som i allmänhet gäller för likartade handlingar, nemligen att det ifrågavarande förfarandet blir straffbart först då det medfört en verklig rättskränkning. En sådan särskild stränghet mot den, som lättsinnigt ingått borgensförbindelser, synes i sjelfva verket så mycket mindre befogad, som åtagandet af dylika förbindelser ju ofta föranledes af ren godtrogenhet och önskan att hjälpa andra.

Tillämpningen af en sådan föreskrift, som den af motionären föreslagna, skulle ock blifva förenad med betydande svårigheter. Uttrycket »äfventyra» synes för straffbestämmelsens tillämpning förutsätta bevisning derom, att redan vid en borgensförbindelses ingående omständigheterna gjort densamma i någon mån äfventyrlig. Detta kan väl åter icke anses vara fallet, om löftesmannen dervid haft skälig anledning att anse den person, för hvilken han gått i borgen, fullt vederhäftig för det ifrågavarande beloppet. Lika litet finge väl under den föreslagna bestämmelsen hänföras ett fall, då den i konkurstillstånd försette löftesmannen haft medborgensmän, hvilka varit fullt vederhäftige hvar för sin del, så att den andel, som efter hufvudtal skulle belöpa på den förstnämnde, icke vore af den storlek, att den icke stode i skäligt förhållande till hans tillgångar. Tillämpningen skulle således fordra en undersökning i hvarje särskildt fall af förhållandena vid ansvarsförbindelsens ingående, hvilken undersökning — just med afseende å den förutsatta omständigheten, att förlust ännu icke uppstått — i de flesta fall skulle blifva ytterst vanskelig, ja snart sagdt omöjliggöra tillämpning af straffbestämmelsen.

Liknande svårigheter torde ock möta för tillämpning af ett dylikt stadgande i fråga om vingleri i vaxelrörelse, för hvilket

senare stadgande motionären för öfrigt icke anfört några särskilda skäl.

På grund af hvad sålunda andragits får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 16 februari 1888.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.
